

Henna Känsälä
Marja Mantila

Opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja AMK

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Marraskuu 2014

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Henna Käsälä, Marja Mantila Opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä 17 sivua Marraskuu 2014
Tutkinto	Sairaanhoitaja AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Hoitotyö
Ohjaaja	Liisa Montin, TtT, sh, lehtori
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin opinnäyteyhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun ja HUS Hyks Operatiivisen tulosyksikön kanssa. Se on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa analysoitiin aiempaa perehdytysmateriaalia sekä selvitettiin opiskelijoiden ja opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kuvailla opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytysmateriaalin sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä. Tavoitteena on hyödyntää saatua tietoa opiskelijaohjausta kehitettäessä ja uutta perehdytysmateriaalia tuotettaessa.</p> <p>Aineistoa kerättiin haastattelemalla anonymisti viittä opiskelijavastaavasairaanhoitajaa kahdessa HUS:n yliopistollisen sairaalan toimipisteessä. Haastattelut olivat teemahaastatteluja, joten opiskelijavastaavasairaanhoitajat pystyivät kuvailemaan näkemyksiään vapaasti omin sanoin. Osallistuminen oli vapaaehtoista ja osallistujia pyydettiin allekirjoittamaan kirjallinen suostumuskaavake.</p> <p>Haastattelut nauhoitettiin ja ne litteroitiin kirjalliseen muotoon. Aineisto analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Analyysiyksiköksi valittiin ”näkemykset perehdytyksen sisällöstä”. Litteroinneista poimittiin opiskelijavastaavasairaanhoitajien kuvailemia näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä. Nämä näkemykset pelkistettiin ja pelkistetyt ilmaukset jaoteltiin alaluokkiin, joista muodostettiin yläluokat. Yläluokiksi muodostuivat harjoittelun perusteet, opiskelijamyönteisyys, harjoittelun yksilöllinen sisältö sekä harjoittelun ajankohta.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella opiskelijavastaavasairaanhoitajat kokevat, että opiskelijoille annettava perehdytys muodostuu yksilöllisesti opiskelijan tausta ja opiskelujen vaihe huomioiden. Ohjaajilla on käytössään konkreettisia työ- ja seurantavälineitä apuna perehdytyksessä. Lisäksi opiskelijan harjoittelua arvioidaan systemaattisesti. Harjoittelun ajankohta on tärkeää huomioida ja opiskelijalla tulee olla suoritettuna riittävä määrä perusopintoja ennen perioperatiivista harjoittelua. Ohjaajat kokevat perehdytyksen sisällön hyvänä ja kattavana.</p>	
Avainsanat	opiskelijavastaavasairaanhoitaja, perehdytys, sisältö, teemahaastattelu, induktiivinen sisällönanalyysi

Authors Title Number of Pages Date	Henna Käsälä, Marja Mantila Tutor nurses' perceptions of content of student orientation in peri-operative nursing 17 pages November 2014
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor	Liisa Montin, PhD, RN, Senior lecturer
<p>This final project was written in collaboration with Metropolia University of Applied Sciences and HUS HUCH Operative Unit. It was a part of a large project analysing student orientation material and find out students' and tutor nurses' perceptions of the content of orientation in perioperative nursing. The aim is to use this knowledge in developing students' tutoring and producing new material.</p> <p>Data was collected by interviewing anonymously five tutor nurses in charge of tutoring. The interviews were conducted in two branches of HUS University hospital. Theme interview method was applied ensuring interviewees were able to describe their perceptions in their own words.</p> <p>The interviews were taped and transcribed. The data was analysed by using the principles of inductive content analysis. 'Contents of orientation' was selected as the analysis unit. Tutor nurses' perceptions of the content of orientation were collected from the transcripts.</p> <p>Based on the results of the tutor nurse interviews, the perception is that the orientation is customised for each student depending on their background and phase of their studies. Tutor nurses apply practical tools such as check lists and evaluation conversations. The progress of clinical practice is evaluated systematically. It is important to take into account the timing of clinical practice period. A student should have completed certain basic studies prior to the clinical practice in the perioperative field. The tutor nurses interpretation is that the current orientation material is good and extensive.</p>	
Keywords	tutor nurse, orientation, content, theme interview, inductive, content analysis

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeisiä käsitteitä	1
2.1	Perioperatiivinen hoitotyö	1
2.2	Opiskelijavastaavasairaanhoidajat HUS organisaatiossa	1
2.3	Perehdytys	2
3	Työn tarkoitus ja tavoite	3
4	Työn toteutus	3
4.1	Aineiston keruumenetelmä ja aineiston keruu	3
4.2	Aineiston analyysi	4
5	Tulokset	5
5.1	Harjoittelun perusteet	6
5.1.1	Konkreettiset työvälineet	6
5.1.2	Seurantavälineet	7
5.1.3	Systemaattinen arviointi	7
5.2	Opiskelijamyönteisyys	8
5.2.1	Opiskelijälähtöisyys	8
5.2.2	Myönteinen oppimisympäristö	9
5.3	Harjoittelun yksilöllinen sisältö	9
5.3.1	Harjoittelun sisällön muodostuminen	9
5.3.2	Kliininen sisältö	10
5.3.3	Ohjaajien näkemys sisällöstä	11
5.4	Harjoittelun ajankohta	12
5.4.1	Harjoittelun ajoitus	12
6	Pohdinta	13
6.1	Eettisyys ja luotettavuus	13
6.2	Tulosten pohdinta	14
7	Kehittämis ehdotukset	15
	Lähteet	17

1 Johdanto

Ohjatun harjoittelun perehdytyksen sisältö ja ohjaaja ovat tärkeitä, koska niillä on merkitystä opiskelijan ammatilliseen kasvuun, ammatti-identiteetin muodostumiseen ja valmistumisen jälkeisen työpaikan valintaan. Onnistunut harjoittelu vaikuttaa opiskelijan työuraan ja alalle kiinnittymiseen. Lisäksi se vaikuttaa toimintayksikön julkisuuskuvaan ja haluttavuuteen työpaikkana. Käytännön harjoittelu on työnantajalle tilaisuus rekrytoida uusia työntekijöitä. (Meretoja – Häggman-Laitila – Lankinen – Sillanpää – Rekola – Eriksson 2006.)

Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun ja HUS Hyks Operatiivisen tulosyksikön kanssa. Se oli osa laajempaa kokonaisuutta, jossa analysoitiin aiempaa perehdytysmateriaalia sekä selvitettiin opiskelijoiden ja opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kuvailla opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä.

2 Keskeisiä käsitteitä

2.1 Perioperatiivinen hoitotyö

Perioperatiivinen hoitotyö kuvaa leikkausta edeltävää, leikkauksenaikaista ja välittömästi leikkauksen jälkeen tapahtuvaa hoitotyötä (Lukkari – Kinnunen – Korte 2010:11). Perioperatiivisessa hoitotyössä korostuu potilaskeskeisyys, yksilöllisyys, turvallisuus, kokonaisvaltaisuus ja hoidon jatkuvuus. Ne muodostavat pohjan turvallisen ja korkealaatuisen hoidon toteutukselle. (Lukkari ym. 2010: 11.)

2.2 Opiskelijavastaavasairaanhoitajat HUS organisaatiossa

HUS-alueen sairaaloissa käytännön harjoittelua suorittaa vuosittain noin 5000 lääketieteen ja terveydenhuollon opiskelijaa (hus.fi). Jokaisella osastolla on nimetty yksi tai use-

ampi opiskelijavastaava, joka vastaa sairaanhoitajaopiskelijoiden harjoittelujakson suunnittelusta ja toteutuksesta. Opiskelijavastaavasairanhoitaja on omalta osaltaan vastuussa perehdytysmateriaalin päivittämisestä ja kehittämisestä.

Opiskelijalle osoitetaan lähiohjaaja, joka ohjaa opiskelijaa päivittäin ja jonka työvuoroja opiskelija pääsääntöisesti noudattaa. Lähiohjaaja perehdyttää opiskelijan toimintayksikön keskeisiin toimintatapoihin ja tiloihin sekä ohjaa käytännön hoitotyön oppimista. (Sosiaali- ja terveysministeriön suositus 2004.) HUS-organisaatiossa opiskelijavastaavasairanhoitajat saavat perehdytyksen tehtävään. Tämä on tärkeää, sillä opiskelijoiden perehdytys ja ohjaaminen koetaan stressaavaksi ja haastavaksi. Opiskelijaohjaajat tarvitsevat esimiestensä, työyhteisön sekä oppilaitoksen opettajien tuen, jotta opiskelijan perehdytys ja harjoittelujakso onnistuvat mahdollisimman hyvin. (Hallin – Danielson 2008.)

2.3 Perehdytys

Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2004 antaman suosituksen mukaan perehdytyksen tavoitteena on valmentaa opiskelija ammattiopintojen kannalta keskeisiin työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Harjoittelupaikan vastuulla on tarjota riittävästi oppimismahdollisuuksia ja varmistaa, että ohjaus on opiskelijalähtöistä ja vastaa hänen tarpeitaan sekä harjoittelulle asetettuja vaatimuksia. Suosituksen mukaan perehdytyksen sisällön ja arviointikriteerien tulee olla samanlaiset kaikille opiskelijoille, jotta yhdenvertaisuus sekä heidän oikeusturvansa toteutuu.

Ohjaajan tulee ottaa huomioon opiskelijan opintojen vaihe, kyseisen opintojakson tavoitteet, opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet sekä kehittymishaasteet. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2004 antaman suosituksen mukaan työssä oppiminen on ohjaajan ja opiskelijan yhteistoimintaa. Opetusmenetelmät ovat kokemuksellisia, reflektioivia ja ongelmanratkaisuun pyrkiviä. Käytännön harjoittelussa yhdistyvät oppilaitoksessa opittu teoriatieto ja käytännön hoitotyö, joita opiskelija oppii käyttämään oman toimintansa perustana. Vaikka harjoittelupaikan ja ohjaajan tehtävänä on tarjota riittävästi oppimistilanteita opiskelijalle, on hän myös itse vastuussa oppimisestaan ja tavoitteidensa saavuttamisesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004.)

Harjoittelujakson alussa ohjaus on tiiviimpää ja ohjauksen tarve vähenee opiskelijan edistyessä oppimisessa. Ohjaajan tehtävänä on koko harjoittelujakson aikana tukea

opiskelijaa oppimisessa. Opiskelijalla on oikeus saada jatkuvaa palautetta oppimisestaan sekä vapaamuotoisesti että sovittujen arviointikeskusteluiden muodossa. Harjoittelun päättyessä opiskelija, ohjaaja sekä opettaja käyvät loppuarviointikeskustelun, joka dokumentoidaan myös kirjallisesti. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004.)

3 Työn tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kuvailla opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytysmateriaalin sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä. Tavoitteena on hyödyntää saatua tietoa opiskelijaohjauksen kehittäessä ja uutta perehdytysmateriaalia tuottaessa.

4 Työn toteutus

4.1 Aineiston keruumenetelmä ja aineiston keruu

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Se on menetelmä, jonka avulla voidaan kuvata ihmisten uskomuksia, asenteita ja kokemuksia (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 65 - 66). Tällainen puolistrukturoitu haastattelumuoto antaa enemmän vapauksia aineiston keräämiseen. Haastattelun aihe ja teemat on ennalta laadittu, mutta kysymysten tarkka muoto ja esittämisjärjestys puuttuvat. (Kankkunen - Vehviläinen-Julkunen 2013: 125.) Teemahaastattelu oli tähän opinnäytetyöhön sopiva tutkimusmenetelmä, koska tarkoituksena oli kuvailla opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä. Teemahaastattelussa korostuvat juuri nämä ihmisten asioille antamat merkitykset ja niiden tulkitseminen (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 125).

Haastatteluja toteutettiin kolme kertaa kesä-elokuun välisenä aikana kahdessa HUS:n yliopistollisen sairaalan toimipisteessä. Haastateltavina oli viisi opiskelijavastaavasairaanhoitajaa, jotka toimivat anestesiahoitajina. Tieteellistä tietoa haettiin OVID- tietokannoista useilla hakusanoilla. Haussa ei löytynyt yhtään artikkelia, jota olisi voitu käyttää tämän opinnäytetyön lähdemateriaalina.

Haastattelut toteutettiin ryhmähaastatteluina. Ryhmähaastattelut olivat tarkoituksenmukaisia, koska ne ovat joustava ja nopea tapa saada tietoa usealta henkilöltä samanaikaisesti. Lisäksi ryhmässä haastateltavat jakavat mielipiteitään avoimemmin, jolloin tiedonsaanti on laajempaa kuin yksilöhaastattelussa. (Pötsönen – Välimaa 1998: 14.)

Haastattelutilanteista pyrittiin luomaan mahdollisimman miellyttäviä. Ennen varsinaisen haastattelun aloittamista keskusteltiin muista aiheista. Kaikissa haastatteluissa oli mukana kaksi haastattelijaa ja nauhoitukset tehtiin kahdella eri laitteella. Auki kirjoitettua materiaalia kertyi yhteensä neljätoista sivua, 9776 sanaa. Litterointi tehtiin fontilla Arial ja fontin kooksi valittiin 11. Nauhoitteet hävitettiin litteroinnin jälkeen.

4.2 Aineiston analyysi

Haastatteluista kerättyä aineistoa analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi koostuu aineistoon tutustumisesta, analyysiyksikön valinnasta, aineiston pelkistämisestä, aineiston luokittelusta ja tulkinnasta sekä luotettavuuden arvioinnista. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 166.) Sisällönanalyysin avulla aineistoa voidaan kuvata tiiviisti, mutta laajasti, muodostaen uusia käsiteluoituksia, käsitejärjestelmiä, malleja tai käsitekarttoja. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 166.) Laadullisen tutkimuksen eteneminen tapahtuu luomalla aineistosta alaluokkia ja niille yläluokkia (Paunonen – Vehviläinen-Julkunen 1997: 219). Sisältöä voidaan analysoida induktiivisesti tai deduktiivisesti. Deduktiivinen sisällönanalyysi tarkoittaa teorialähtöistä analyysyä. Aineistolähtöistä laadullista aineiston analyysyä kutsutaan induktiiviseksi sisällönanalyysiksi. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 109, 113.)

Induktiivisen sisällönanalyysin avulla aineistosta pyrittiin luomaan teoreettinen kokonaisuus, antamatta aikaisempien tietojen ja havaintojen ohjailla analyysin tekemistä. Aineiston analysointi aloitettiin kuuntelemalla nauhoitetut haastattelut ja litteroimalla eli kirjoittamalla ne auki sana sanalta (Tuomi – Sarajärvi 2009: 109). Sisällönanalyysyä edeltää aina valmisteluvaihe, joka aloitetaan litteroinnin jälkeen valitsemalla analyysiyksikkö. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 168.) Analyysiyksikkönä käytetään yhtä sanaa, sanaparia tai lausetta. Tässä opinnäytetyössä analyysiyksiköksi valittiin ”näkemykset perehdytyksen sisällöstä”.

Litteroinnin jälkeen haastattelut luettiin ja niihin perehdyttiin huolellisesti. Analysointi eteni vaiheittain pelkistäen, ryhmitellen ja abstrahoiden. Abstrahoinnilla tarkoitetaan

yleiskäsitteen muodostamista pelkistämällä. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 167.) Aineistoa läpikäytäessä kiinnitettiin huomiota sisällöllisiin teemoihin. Tekstistä etsittiin pelkistettyjä ilmauksia, jotka alleviivattiin ja listattiin. Ryhmittelyssä eli klusteroinnissa pelkistetyistä ilmauksista etsittiin samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmiteltiin omaksi luokakseen ja luokka nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Luokitteluyksikkö oli käsitys, piirre tai ominaisuus, joka kuvasi tutkittavaa aihetta. Nämä käsitteistä muodostetut luokitukset ovat nimeltään alaluokka, ja alaluokkien ryhmittely muodostaa yläluokan. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 110.) (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Luokittelu

Alaluokka	Yläluokka
Konkreettiset työvälineet Seurantavälineet Systemaattinen arviointi	Harjoittelun perusteet
Opiskelijälähtöisyys Myönteinen oppimisympäristö	Opiskelijamyönteisyys
Sisällön muodostuminen Kliininen sisältö Ohjaajien näkemys sisällöstä	Harjoittelun yksilöllinen sisältö
Harjoittelun ajoitus	Harjoittelun ajankohta

5 Tulokset

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoitus selvittää opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä. Haastateltavia pyydettiin kertomaan omin sanoin heidän näkemyksensä perehdytyksen sisällöstä perioperatiivisessa hoitotyössä. Aineisto luettiin useaan kertaan ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Analyysiyksiköksi valittiin ”näkemykset perehdytyksen sisällöstä”. Analyysin pohjalta muodostettiin neljä yläluokkaa: harjoittelun perusteet, opiskelijamyönteisyys, harjoittelun yksilöllinen sisältö sekä harjoittelun ajankohta. Tuloksia tarkasteltiin yläluokkiin perustuen.

5.1 Harjoittelun perusteet

Haastatteluista kävi ilmi, että perehdytyksellä on tietty yksiköstä riippumaton perussäily, jota voidaan muokata vastaamaan kunkin yksikön tarpeita. Harjoittelun perusteet jaoteltiin kolmeen alaluokkaan: konkreettiset työvälineet, seurantavälineet ja systemaattinen arviointi.

5.1.1 Konkreettiset työvälineet

Konkreettisia työvälineitä ovat muun muassa opiskelijoille suunnattu tervetuloa- kansio sekä opiskelijaohjaajien apuvälineenä toimiva check- lista, johon on koottu asioita, joita jokaisen opiskelijan kanssa tulee käydä läpi. Opiskelijoilla on yleensä kaksi tai kolme ohjaajaa, joiden kanssa suunnitellaan opiskelijan työvuorot yhteneväisiksi. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Konkreettiset työvälineet

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Meil on käytössä tämmönen check-lista ohjaajille, johon on koottu sit semmoisia mitä ohjaajan on hyvä käydä opiskelijan kanssa läpi”...	Check-lista ohjaa ohjaajaa	Konkreettiset työvälineet	Harjoittelun perusteet
...”Meil on lähtötasotesti ... käydään yhdessä läpi” ... tämmönen opetustilanne”	Lähtötasotesti opetustilanteen työvälineenä		
...”Kattomaan, että ... työvuorot niiden kanssa yhteen”...	Yhtenevät työvuorot		
...”Se klinikka-päivä, että opiskelijat pääsee ... tyhjässä leikkaussalissa ... harjoittelemaan”...	Klinikka-päivä		
...”Case, umpparipotilas, joka käydään läpi”...	Casen läpikäynti		
...”Ensimmäisenä päivänä ... kansio opiskelijalle, jossa on kirjallista materiaalia”...	Kirjallista materiaalia		
...”Meil on semmonen tervetuloa-kansio	Tervetuloa-kansio		

...”Suunniteltu niin, että ...perehdytysmateriaalin sähköpostiin”...	Perehdytysmateriaali sähköpostiin		
...”Pyritään siihen, että ... ainakin kaksi ohjaajaa ... monesti myös kolme”...	Kaksi tai kolme ohjaajaa opiskelijalle		
...”sähköpostin välityksellä tai käytävällä raportoidaan keskenämme”...	Opiskelijaohjaajien välinen raportointi		

5.1.2 Seurantavälineet

Opiskelija laatii tavoitteet kyseisen opintojakson sisällön mukaisesti. Opiskelijan laatimat tavoitteet toimivat seurantavälineinä. Opiskelijavastaavasairaanhoitajat pitivät tavoitteita ja niiden seuraamista tärkeinä. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Seurantavälineet

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
”Tavoitteet on tärkeät”...	Tavoitteet tärkeät	Seurantavälineet	Harjoittelun perusteet
...”Ymmärtää ja pysyy toimimaan mahdollisimman itsenäisesti”...	Pyritään mahdollisimman itsenäiseen toimintaan		

5.1.3 Systemaattinen arviointi

Opiskelijan oppimisen arviointia pidettiin myös tärkeänä. Arviointikeskusteluja käydään sovitusti, kuten Sosiaali- ja terveysministeriö suositaa. Yleensä arviointikeskustelut käydään harjoittelujakson puolella välissä ja lopussa sekä aina tarvittaessa. Joissakin yksiköissä on käytössä arviointipohjat ja kaavake oppimisen seurantaan varten. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Systemaattinen arviointi

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Meil on lähtötasotesti ... käydään yhdessä läpi se”...	Arviointi yhdessä	Systemaattinen arviointi	Harjoittelun perusteet
...”Väliarviointi on se, johon me panostetaan”...	Väliarviointi tärkeä		
...”Otetaan vielä arviointeja sinne väliinkin”...	Arviointeja tarvittaessa		
...”Meil on apuna arviointipohjat”...	Arviointipohjat		
...”Semmonen kaavake millä opiskelija voi seurata sitä”...	Kaavake oppimisen seuranta varten		

5.2 Opiskelijamyönteisyys

Yläluokka opiskelijamyönteisyys muodostuu alaluokista opiskelijälähtöisyys ja myönteinen oppimisympäristö.

5.2.1 Opiskelijälähtöisyys

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä HUS asettavat opiskelijaperehdytykselle tietyt raamit. Perehdytyksen sisältö muokkautuu kuitenkin yksilöllisesti opiskelijan tausta, tavoitteet ja tarpeet huomioiden. Opintojen vaiheella on myös merkitystä sisällön muodostumiseen. Joissakin HUS:n yksiköissä on käytössä lähtötasotesti, jonka tarkoituksena on selvittää opiskelijan teoretiedon osaamisen taso, jotta perehdytystä voidaan muokata paremmin hänen tarpeitaan vastaavaksi. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Opiskelijälähtöisyys

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Paljon ... panostetaan siihen, että opiskelijaohjaus on yksilöllistä”...	Opiskelijaohjaus on yksilöllistä	Opiskelijälähtöisyys	Opiskelijamyönteisyys
...”yritetään ottaa huomioon ... mikä on sen opiskelijan tarve”...	Opiskelijan tarve huomioidaan		
...”Opintojen vaihe”...	Opintojen vaihe huomioidaan		

...”Opiskelijan tavoitteet on määrittävä tekijä”...	Opiskelijan tavoitteet määrittävä tekijä		
”Meille tulee eritasoisia opiskelijoita ... perehdytyksen sisältö on aika paljon riippuvainen ... mitä opiskelijan taustalla on”...	Perehdytyksen sisältö riippuvainen opiskelijan taustasta		
...”Meil on lähtötasotesti”...	Lähtötason määrittäminen		

5.2.2 Myönteinen oppimisympäristö

Haastateltavien yksiköissä panostettiin opiskelijoiden myönteiseen vastaanottoon ja kohteluun. Opiskelijat nähdään tulevina kollegoina ja harjoittelujaksot rekrytointimahdollisuutena. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Myönteinen oppimisympäristö

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Ylihoitajan ... ja osastonhoitajan tasosta lähtee se, et ollaan opiskelijamyönteisiä	Opiskelijamyönteisyys	Myönteinen oppimisympäristö	Opiskelijamyönteisyys
...”Meidän tulevia kollegoja”...	Kollegiaalisuus		

5.3 Harjoittelun yksilöllinen sisältö

Yläluokka harjoittelun yksilöllinen sisältö muodostuu alaluokista sisällön muodostumisen, klininen sisältö ja ohjaajien näkemys sisällöstä.

5.3.1 Harjoittelun sisällön muodostuminen

Haastattelujen perusteella pystyttiin identifioimaan kolme seikkaa, jotka muodostavat perehdytyksen yksilöllisen sisällön. Yksikön luonne muokkaa harjoittelun sisältöä. Perehdytykselle ole voitu luoda sellaista runkoa, jossa edetään lineaarisesti helpoimmasta vaikeimpaan. Perehdytyksen sisältö muodostuu osin siitä, millaisia potilaita yksikössä kulloinkin on.

Perehdytyksen kliniseen sisältöön kuuluu työn sisällön hahmottaminen, esimerkiksi perusanestesiamuodot, instrumenttihoitajan työn huomioiminen sekä leikkauksen kulku. Eräässä yksikössä järjestetään klinikkapäiviä 5-6 opiskelijan ryhmille, jossa käydään läpi perusanestesiata ja leikkauksen kulkua autenttisissa olosuhteissa. Opiskelijat voivat rauhassa esittää kysymyksiä ja näin jäsentää oppimiaan asioita. Tämä on koettu erittäin hyödyllisenä ja opettavaisena. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Sisällön muodostuminen

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Tilanteesta riippuvainen minkälaisia ... anestesiaa opiskelijalle sattuu”...	Sisältö osin riippuvainen potilasmateriaalista	Sisällön muodostuminen	Harjoittelun yksilöllinen sisältö
...”Perehdytys ei mee silleen lineaarisesti”...	Perehdytys ei lineaarista		
...”Sisältö tavallaan ohjaa opiskelijaa”...	Perehdytyksen sisältö ohjaa		
...”Klinikka-päivässä ... jäsentyy opitut asiat”...	Opittujen asioiden jäsentäminen		
...”Ei kaikille samaa pakettia ... pitäis lähteä, et otetaan selville opiskelijan taustat enemmän esille”...	Yksilöllinen perehdytys		
...”semmosta mitään runkoa meillä ei kenellekään oo”...	Ei tiettyä runkoa		

5.3.2 Kliininen sisältö

Haastatteluissa korostui se, että opiskelijan tulisi oppia joustavuutta. Työn luonne on sellainen, ettei tilanteita voi aina ennakoida. Harjoittelujakso nähtiin siten opetuksena työelämää varten. Opiskelijat voivat osallistua myös harjoittelujakson aikana järjestettäviin HUS:n sisäisiin koulutuksiin. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Kliininen sisältö

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Se on opetusta työelämään siitä, että kaikkien kans pitää pystyä tekemään töitä”...	Opetusta työelämään	Kliininen sisältö	Harjoittelun yksilöllinen sisältö
...”Yritetään tuoda ... näkemystä, et mitä instrumenttipuolella tapahtuu”...	Tuodaan esiin instrumenttipuolen näkemystä		
...”Päiväkohtaisesti käydä sitä teoriaa ... salissa tai heräämössä tarkemmin”...	Leikkauksen kulku selitetään		
...”Käydä läpi et, mitä ihan perusanestesiaan kuuluu”...	Mitä perusanestesiaan kuuluu		
...”On muiden kaa mut ... hyvä asia ... näkee eri toimintatapoja”...	Näkee eri toimintatapoja		
...”Ja hahmottamaan työn sisällön”...	Oppii hahmottamaan työn sisällön		
...”Joustavuuden opettaminen on täällä ihan keskeisiä asioita”...	Joustavuuden opettaminen keskeistä		
”Meillä on sisäisiä koulutuksia työntekijöille ... joihin opiskelijat sitte osallistuu samalla”.	Sisäiset koulutukset		

5.3.3 Ohjaajien näkemys sisällöstä

Haastatteluissa tuotiin ilmi, että opiskelijavastaavasairaanhoitajat ovat panostaneet opiskelijaperehdytyksen kehittämiseen. Sisältö nähtiin kattavana ja toimivana, mutta sitä kehitetään edelleen jatkuvasti. Haastateltavat olivat tyytyväisiä perehdytyksen nykyiseen sisältöön. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Ohjaajien näkemys sisällöstä

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Nyt alkaa oleen aika hyvin balanssissa”.	Perehdytys balanssissa	Ohjaajien näkemys sisällöstä	Harjoittelun yksilöllinen sisältö
...” todettu toimivaks”.	Perehdytys toimivaa		

...”Sisällön kehittäminen ... elää sen mukaan”...	Sisällön kehittäminen elää		
...”Pitäis kehittyä tän meidän opiskelijaohjaaminen ... ettei jäis junnaamaan paikalleen”...	Opiskelijaohjauksen ja -perehdytyksen jatkuva kehittäminen		
...”Ollaan aika tyytyväisiä tällä hetkellä”...	Tyytyväisyys tämän hetken perehdytykseen		
...”Meil on ... kattavasti otettu huomioon se sisältö mitä täällä pyritään antamaan”...	Kattava sisältö		

5.4 Harjoittelun ajankohta

Harjoittelun ajoitus-alaluokka muodostaa yläluokan harjoittelun ajankohta.

5.4.1 Harjoittelun ajoitus

Harjoittelujakson oikea ajankohta ja kesto olivat haastateltavien mielestä tärkeitä. Yhdistäen tulee sekä perus- että syventävän tason opiskelijoita. Haastateltavat toivoivat, että opiskelijalla on vähintään yksi aiemmin suoritettu sairaalaharjoittelu. Harjoittelujakson haluttiin kestävän vähintään neljä viikkoa. Näiden seikkojen nähtiin edesauttavan harjoittelujakson onnistumista. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Harjoittelun ajoitus

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
...”Halutaan ... et opiskelija olis täällä pidemmän jakson”...	Harjoittelun kesto	Harjoittelun ajoitus	Harjoittelun ajankohta
...”Kävis sisätautijakson ennen”...	Harjoittelun ajoitus		
...”Toiveena, että opiskelija olis osastolla vähintään neljä viikkoa”...	Harjoittelun vähimmäisaika		

6 Pohdinta

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää, että hyviä tieteellisiä toimintatapoja noudatetaan. Tapojen noudattaminen takaa tutkimuksen luotettavuuden ja uskottavuuden. (Kuula 2006: 14.) Tässä opinnäytetyössä tutkimusetiikan kannalta keskeisiä arvoja olivat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. (Hyvä tieteellinen käytäntö 2012.) Anonymiteetti oli yksi keskeisimmistä haastattelussa huomioitavista asioista. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 221). Lisäksi sekä fyysinen että psyykinen koskemattomuus turvattiin.

Tiedonkeruu suoritettiin eettisiä perusteita noudattaen. Tutkimusetiikan mukaisesti on pyrittävä mahdollisimman vähäisiin haittoihin. Ryhmähaastattelu oli sopiva haastattelumuoto, koska näin voitiin minimoida haastateltavilta vaadittu aika (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 218). Haastatteluun kutsutuille lähetettiin kutsukirje, jossa kerrottiin opinnäytetyön aihe, tavoite ja tarkoitus. Lisäksi kerrottiin anonymiteetistä ja siitä, että haastattelut nauhoitetaan. Samat asiat kerrattiin vielä ennen haastattelujen aloittamista. Haastateltavilta pyydettiin kirjallinen suostumus nauhoitteiden käyttöön opinnäytetyön lähdemateriaalina. Haastateltaville kerrottiin, että he voivat kieltäytyä osallistumasta tai peruuttaa osallistumisensa kokonaan missä vaiheessa tahansa ilman jälkiseuraamuksia. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 214.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tärkeitä kriteereitä ovat uskottavuus, siirrettävyys, riippuvuus ja vahvistettavuus. Lisäksi arvioidaan totuusarvoa, sovellettavuutta, kiinteyttä ja neutraaliutta. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä tulosten yleistettävyyteen. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 197, 216.) Luotettavuutta arvioitaessa huomiota kiinnitetään tutkimusaineiston arvioinnin, analyysin luotettavuuden ja raportoinnin luotettavuuteen. (Paunonen – Vehviläinen-Julkunen 1997: 219, 220).

Haastattelutilanne vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Teemaa ei tulisi rajata liikaa, jotta haastateltavan oma näkemys tutkittavasta asiasta pääsisi haastattelun aikana esiin. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 216.) Aihe herätti paljon keskustelua haastateltavien ja haastattelijoiden välille. Keskustelua käytiin kuitenkin vasta haastattelujen jälkeen, jotta haastattelijoiden mielipiteet ja omat kokemukset eivät vaikuttaisi haastattelujen sisältöön.

Litterointi tehtiin huolellisesti mitään pois jättämättä. Litteroinnit luettiin läpi useaan kertaan ennen analysoinnin aloittamista. Näiden lisäksi korostuivat vastuullisuus ja tutkimuksen huolellinen suunnittelu. Tutkimusaineistoa kerätessä raportointi, kirjaaminen ja analysointi tehtiin huolellisesti. Hyvä tutkimusetiikka ilmenee kykynä ja haluna keskustella esiin nousevista aiheista, kriittisistä asioista tai mahdollisista ongelmista. (Kuula 2006: 39.)

6.2 Tulosten pohdinta

Sisällönanalyysin jälkeen opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä perehdytyksen sisällöstä kuvasivat yläluokat harjoittelun perusteet, opiskelijamyönteisyys, harjoittelun yksilöllinen sisältö ja harjoittelun ajankohta. Perehdytyksen sisällöstä on olemassa HUS:n antama ohjeistus, joka toimii kehyksenä opiskelijan perehdytykselle. Ruotsissa vuonna 2008 julkaistun tutkimuksen mukaan opiskelijoita ohjaavat sairaanhoitajat kokivat olevansa paremmin valmistautuneita opiskelijaohjaajan rooliin sekä kokivat saavansa enemmän tukea sen jälkeen, kun perehdytysmalli oli otettu käyttöön. (Hallin – Danielsson 2008). Perehdytyksen sisällön muodostumiseen vaikuttavat opiskelijälähtöisyyden lisäksi ohjaajan tausta ja erityisosaaminen sekä potilasmateriaali.

Kaikissa opinnäytetyötä varten tehdyissä haastatteluissa korostui erityisesti se, että perehdytyksen sisältö muotoutuu aina yksilöllisesti opiskelijan tausta ja ammatillinen osaaminen huomioiden. Perehdytys on aina tavoitteellista ja sen etenemistä seurataan opiskelijan laatimien tavoitteiden ja väliarvioiden avulla. Opiskelijaa halutaan valmentaa työelämää varten tarjoamalla myönteinen oppimisympäristö, toimimalla kollegiaalisesti sekä opettamalla joustavuutta. Perehdytyksen yhtenä tavoitteena on opettaa opiskelija toimimaan mahdollisimman itsenäisesti erilaisissa tilanteissa.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuonna 2004 antaman ohjeen mukaan perehdytyksen sisällön ja arviointikriteerien tulee olla samanlaiset kaikille opiskelijoille, jotta yhdenvertaisuus ja oikeusturva toteutuvat. Haastatteluista kävi ilmi, että opiskelijoiden tausta ja mahdollinen aiempi hoitoalan koulutus vaikuttavat perehdytyksen sisältöön. On järkevää ja tarkoituksenmukaista muokata perehdytyksen sisältö opiskelija yksilöllisten tarpeiden mukaan. Opiskelijat nähdään yhdenvertaisina suhteessa toisiinsa, mutta jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä huomioimalla opiskelujen vaihe ja muu ammatillinen osaaminen.

Sosiaali- ja terveysministeriön antaman ohjeen mukaan opiskelijalla on oikeus saada palautetta oppimisestaan harjoittelun aikana. Harjoittelun lopussa on käytävä palautekeskustelu, johon osallistuvat ohjaaja, opettaja ja opiskelija. Haastatteluista saadun tiedon perusteella arvioinnit toteutuvat hyvin. Usein ohjaajat käyvät opiskelijan kanssa myös väliarviointikeskusteluja harjoittelun aikana. Näin harjoittelun etenemisessä ja tavoitteiden saavuttamisessa pysytään ajan tasalla ja mahdollisiin ongelmatilanteisiin voidaan puuttua heti.

Haastattelujen perusteella kävi ilmi, että opiskelijavastaavasairaanhoitajat olivat tyytyväisiä nykyiseen opiskelijaperehdytyksen sisältöön. He ovat itse kehittäneet perehdytyksen sisältöä jo useamman vuoden ajan ja näin kysyneet muokkaamaan sen mieleisekseen sekä vastaamaan yksikkönsä toimintaa. Tämä herättää kysymyksen heidän puolueellisuudestaan. Pystyvätkö he itse arvioimaan omaa työtään objektiivisesti? He ovat toki perehtyneet asiaan hyvin ja ohjaavat itsekin opiskelijoita, mutta näissä haastatteluissa ei käynyt ilmi kuinka muut yksikön opiskelijaohjaajat kokevat sisällön. Haastatellut opiskelijavastaavasairaanhoitajat eivät esittäneet sisältöön liittyvää kritiikkiä. Kehitysehdotuksena nousi esiin klinikka-päivä, jota toivottiin järjestettävän useammin. Siihen ei ole kuitenkaan nykyisellään riittävästi resursseja.

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää nimenomaan opiskelijavastaavasairaanhoitajien näkemyksiä. Kokonaisuuteen, johon tämä opinnäyte kuuluu, on yhtenä katsantokantana opiskelijoiden näkemys perehdytyksen sisällöstä. On syytä tehdä jatkotutkimusta siitä, millaiseksi opiskelijaohjaajat kokevat perehdytyksen sisällön. Näin saadaan mahdollisimman laaja näkemys siitä, minkälaisena perehdytyksen sisältö koetaan.

7 Kehittämisehdotukset

Tämän opinnäytetyön haastattelujen ja tulosten perusteella toimivaksi käytännöksi on osoittautunut klinikka-päivä, jossa opiskelijat pääsevät harjoittelemaan tyhjään leikkaussaliin kliinisen opettajan johdolla. Opiskelijat saavat käsiteltäväkseen esimerkkipotilastapauksen, jonka hoito käydään kohta kohdalta läpi leikkaussalissa. Opiskelijat saavat kokeilla miltä leikkaustasolla makaaminen tuntuu, näin havainnollistuu hoitotyö myös potilaan näkökulmasta. Haastattelussa kävi ilmi, että opiskelijat ovat antaneet hyvää palautetta klinikka-päivästä ja että opiskelijat ovat kokeneet sen hyödylliseksi.

Lähtötasotesti on hyvä tapa selvittää opiskelijan osaamisen taso. Testissä tulee huomioida se, onko opiskelija suorittamassa perustason vai syventävän tason harjoittelua. Lähtötasotestin tulosten perusteella perehdytyksen sisältö voidaan muokata vastaamaan opiskelijan tarpeita.

Lähteet

Hallin, Karin – Danielson, Ella 2008. Being a personal preceptor for nursing students: Registered Nurses' experiences before and after introduction of a preceptor model. *Journal of Advanced Nursing* 65(1), 161-174.

Heinonen, Noora 2004. Sosiaali- ja terveysministeriö. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Verkkodokumentti.

<<http://www.cop.fi/harke/tietopankki/harketietopankki/julkaisut/Terveysalan%20koulutuksen%20ty%C3%B6ss%C3%A4oppiminen%20ja%20ohjattu%20harjoittelu.pdf>> Luettu 6.2.2014.

Hirsijärvi, Sirkka – Hurme, Helena 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsijärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

HUS 2014. Opiskelijalle. <<http://www.hus.fi/ammattilaiselle/opiskelijalle/Sivut/default.aspx>> Verkkodokumentti. Luettu 1.2.2014.

Hyvä tieteellinen käytäntö. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Verkkodokumentti. <<http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanto>> Verkkodokumentti. Luettu 31.1.2014.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen, Katri 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Tampere: Vastapaino.

Lukkari, Liisa – Kinnunen, Timo – Korte, Ritva 2010. Perioperatiivinen hoitotyö. Helsinki: WSOYpro Oy.

Meretoja, Riitta – Häggman-Laitila, Arja – Lankinen, Iira – Sillanpää, Kirsi – Rekola, Leena – Eriksson, Elina 2006. Lähiohjaaja sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. *Tutkiva Hoitotyö* 4 (2). 10-16.

Paunonen – Marita, Vehviläinen-Julkunen – Katri 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Porvoo: WSOY.

Pötsönen, Riikka – Välimaa, Raili 1998. Ryhmähaastattelu laadullisen terveystutkimuksen menetelmänä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino ja ER-Paino Oy.